

לפניכם אחד משני הטקסטים המופיעים בהערכה מסכמת 6 בחוברת:

פרק ראשון

קראו את הטקסט שלפניכם וענו על השאלות המופיעות אחריו.

מגילות ים המלח / נועם פרץ

כמה פעמים מצאתם חפץ ממש במקרה? תמונה ישנה של ההורים, תכשיט מיוחד שסבתא שמרה בארון, או ארגז מסקרן שחיכה הרבה שנים עמוק במחסן? אני מניח שלפחות מספר פעמים. האם מצאתם במקרה מגילות מלפני 2,000 שנה?

סיפורנו מתחיל בשנת 1947, ממש לפני קום המדינה. ביום רגיל ושמשי סייר רועה צאן בדואי בסביבות הצוקים הקירחים של ח'רְבַת קוֹמְרֶן, בקרבת החוף של ים המלח. ייתכן שרועה צאן זה חיפש עז תוֹעָה, ואולי סקרנותו הרבה היא זו שמשכה אותו אל מערה קטנה ונסתרת עמוק בצוק. לפי הסיפורים, רועה הצאן זרק אבן לתוך המערה בניסיון להבריח ממנה עז שהתחבאה בה. האבן פגעה בכד חרס שנמצא במערה. בכניסתו למערה, רועה הצאן מצא את אחד הגילויים הארכיאולוגיים החשובים בהיסטוריה של ארץ ישראל.

(10) הוא מצא מערכת של שבע מגילות קלף ופפירוס (סוג של נייר קדום המיוצר מצמח הגוֹמָא), שהוכנסו במסודר ובקפידה לתוך כדי חרס גדולים שהיו חתומים בַּמְקָסָה. שם בחשיכה הן המתינו בסבלנות רבה למישהו שימצא אותן במשך שנים רבות. רוב המגילות

לא נרקבו ולא התפוררו, בגלל האקלים היבש של האזור. לאחר שעברו מיד ליד, נרכשו שבע המגילות על ידי מדינת ישראל, הודות למאמציו של הארכיאולוג פרופסור אֶלְיָעָזֶר לִיָּא סוֹקֶנִיק, שהבין את חשיבותן העצומה. בעקבות גילוי מרעיש זה, נערכו חפירות ארכיאולוגיות במערות סמוכות, בהן נמצאו מגילות מעניינות נוספות.

(20) רוב המגילות כתובות על קלפים (העשויים עור מעובד), מעט מהן כתובות על פפירוס, ומגילה אחת אף חרוטה על רדיד נחושת. מרבית המגילות נכתבו בכתב העברי המרובע, הנקרא גם 'כתב אֶשּׁוּרִי', שהוא גם הכתב הנהוג בימינו. כמוכן שהכתב המודרני עבר שינויים רבים בַּמְרוֹצָת הזמן. הכתיבה נעשתה בכליכתיבה עשוי קנה מחודד או מתכת קשה, שנטבל בדיו שחורה אשר הורכבה משילוב של פיח, שֶׁרֶף, שמן ומים.

(25) חוקרים מעריכים כי המגילות נכתבו בתקופה שבין ימי הורקנוס, המלך לבית חשמונאי (130 לפנה"ס) ועד לימי חורבן בית שני (70 לספירה) והן מקיפות פרק זמן של כמאתיים שנה. חלק מתוכןן של מגילות אלה מכיל את סיפורי התנ"ך, אך בנוסח מורחב יותר; חלק אחר מכיל פירושים שונים לספרי נביאים ותרגומים שונים של סיפורים אלה. מגילת הנחושת מכילה רשימת מקומות מחבוא של אוצרות כסף וזהב. מי רוצה להצטרף אליי למסע "חפש את המטמון"?

(30)

מעניין לחשוב, מי כתב את המגילות האלו? בחפירות נמצאו שרידי אבנים קטנות ושאריות קלפים שעליהם כתובות אותיות. החוקרים משערים שכותבי המגילות נהגו לתרגל את סגנון הכתיבה על אבנים וקלפים לפני שִׁיְכָתְבוּ באופן בלתי הפיך על המגילה. פעם לא היה טיפקס...

(35) גילוי המגילות, פְּעֻנוּחַן וּפְרִסוּמָן הִפָּה גְלִים בעולם המדע. התעניינו בהן בעיקר חוקרי המקרא, שכן מגילות אלו הן כתבי היד הקדומים ביותר של ספרי התנ"ך המצויים בידינו כיום.

איור 1: כתב עברי קדום

כ	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
ת	ש	ר	ק	צ	פ	ע	ס	נ	מ	ל

ענו על השאלות הבאות:

1. חלק מהמידע המופיע ב**פסקה השנייה** הוא עובדה וחלקו הוא השערה.
עבור כל אחד מהמשפטים הבאים סמנו ✓ אם הוא **עובדה** או **השערה**:

- א. חִירְפֶת קוֹמְרָן נמצאת בקרבת החוף של ים המלח. עובדה השערה
- ב. סקרנותו של רועה הצאן משכה אותו אל המערה. עובדה השערה
- ג. רועה הצאן זרק אבן כדי להבריח עז שהתחבאה. עובדה השערה

2. לפניכם קטע הלקוח מהטקסט (שורות 10-15):

הוא מצא מערכת של שבע מגילות קלף ופפירוס (סוג של נייר קדום המיוצר מצמח הגומא), שהוכנסו במסודר ובקפידה לתוך כדי חרס גדולים שהיו חתומים בַּמְכָּסָה. שם בחשיכה הן המתינו בסבלנות רבה למישהו שימצא אותן במשך שנים רבות.

העתיקו מקטע זה שתי מילים שהן תואר הפועל:

_____ , _____

3. מהי משמעות המילה "חתומים" אשר מופיעה בשורה 13?

1. כתובים.
2. מוטבע עליהם סמל עתיק.
3. עתיקים.
4. סגורים.

4. מהי תרומת הפרופסור אֶלְיֶעֶזֶר לִיפָא סוֹקֵנִיק, שבגללה הוא מוזכר בשורות 17-18?

_____

_____

5. בשורות 17-18 מופיעים שני משפטים. בכל אחד מהם יש מילת קישור שמשמעותה **סיבה**.
א. העתיקו כל אחת ממילות הקישור במקום המתאים:

מילת סיבה שאינה מרמזת על משמעות חיובית או שלילית

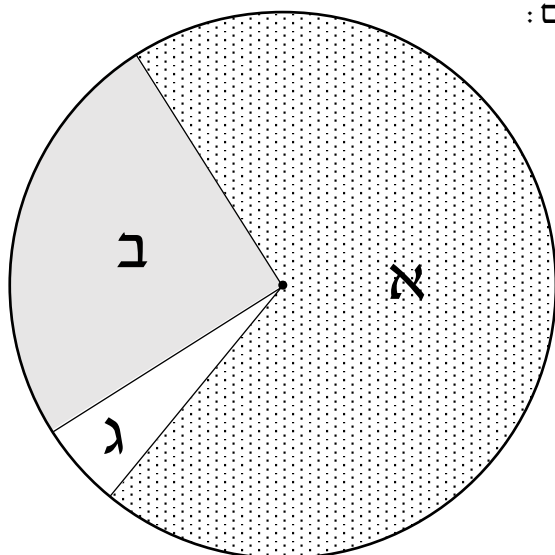
מילת סיבה שמרמזת על משמעות חיובית

- ב. בשורות 15-16 כתוב: "רוב המגילות לא נרקבו ולא התפוררו, **בגלל** האקלים היבש".
במהלך דיון בכיתה, נאור טען שהמילה **בגלל** אינה מתאימה למשפט. הסבירו מדוע.

- ג. בשורה 16 כתוב: "רוב המגילות לא נרקבו ולא התפוררו, **בגלל** האקלים היבש".
קבעו איזו מהמילים הבאות, מתאימה למשפט זה, יותר מהמילה **בגלל**:

בזכות על שום

6. אחד החוקרים בדק מאיזה חומר המגילות היו עשויות.
את ממצאיו הוא סיכם בתרשים העוגה המופיע לפניכם:

התרשים מחולק לשלושה חלקים המסומנים על ידי האותיות א', ב' ו-ג'.
בכל סעיף כתבו את המילה המתאימה:

- א. החלק המסומן באות א' מייצג את המגילות שנכתבו על _____
קלף / פפירוס / נחושת
- ב. החלק המסומן באות ב' מייצג את המגילות שנכתבו על _____
קלף / פפירוס / נחושת

7. לפניכם קטע הלקוח מהטקסט (שורות 32-33):

"... משערים שכותבי המגילות נהגו לתרגל את סגנון הכתיבה על אבנים וקלפים לפני שִׁיִּכְתְּבוּ באופן בלתי הפיך על המגילה."

א. בחרו את אחד הפעלים המופיעים בקטע זה והשלימו את החסר.

הפועל: _____ השורש: _____ הזמן: _____

ב. העתיקו את שם הפעולה המופיע בקטע זה: _____

8. אילו תכנים מכילות המגילות?

---

9. בשורות 29-30 כתוב:

מי רוצה להצטרף אליי למסע "חפש את המטמון"?

א. באיזו נימה נכתב משפט זה?

1. תוקפנית.

2. החלטית.

3. מזלזלת.

4. משעשעת.

ב. מדוע לדעתכם, הכותב בחר לכתוב את המשפט הזה?

---

10. במהלך דיון בכיתה, אורטל טענה שכותרת הטקסט "מגילות ים המלח" אינה מעניינת ולא גרמה לה לרצות לקרוא את הטקסט. כתבו כותרת משלכם לטקסט.
נסו למצוא כותרת שתמשוך קוראים לקרוא את הטקסט. נמקו את בחירתכם.

---

11. העתיקו משורות 19-10 שלושה פעלים הכתובים בלשון סביל:

_____ , _____ , _____

12. לפניכם מילה הכתובה בכתב עברי קדום:

𐤁𐤀𐤇𐤁𐤀

היעזרו באיור 1 וכתבו את המילה הזו בכתב עברי רגיל: _____

13. בשורה 35 מופיע המשפט: "גילוי המגילות, פְּעִנוֹחַן וּפְרָסוּמָן הִפְּהוּ גְלִים בעולם המדע".

באילו שני משפטים, הביטוי הִפְּהוּ גְלִים אינו מתאים במקום החסר?

1. נאומו של ראש הממשלה _____ ברשתות החברתיות.

2. הסדרן הוציא את הנער מההצגה כי הוא _____.

3. הספר החדש _____ כי הוא לא עניין אף אחד.

4. כולם נהרו לבית הקולנוע כי הסרט החדש _____.

תשובות לטקסט: "מגילות ים המלח"

- 1) א. עובדה. ב. השערה. ג. השערה.
 2) במסודר, בקפידה, בסבלנות.
 3) 4.
 4) פרופסור אֶלְיָעֶזֶר לִיפֶא סוֹקֶנִיק מוזכר בתור אדם שהבין את החשיבות הרבה של המגילות ותודות לו ולמאמציו, הן נרכשו על ידי מדינת ישראל.
 5) א.

מילת סיבה שאינה מרמזת על משמעות חיובית או שלילית

מילת סיבה שמרמזת על משמעות חיובית

- ב. בגלל היא מילת סיבה שמרמזת על רגש שלילי ("החלב נשפך בגלל שאתה חסר אחריות").
 בשורה 16 האקלים סייע לשמור ולהגן על המגילות מפני נזקי מזג האוויר ולכן מתאימה יותר מילת סיבה שמרמזת על רגש חיובי.

ג. בזכות.

6) א. קלף. ב. פפירוס.

7) א. תשובות אפשריות:

הפועל - משערים	השורש - ש-ע-ר	הזמן - הווה
הפועל - נהגו	השורש - נ-ה-ג	הזמן - עבר
הפועל - יכתבו	השורש - כ-ת-ב	הזמן - עתיד

ב. כתיבה.

8) המגילות מכילות חלק מסיפורי התנ"ך, אך בנוסח מורחב יותר; פירושים שונים לספרי נביאים ותרגומים שונים של סיפורים אלה. מגילת הנחושת מכילה רשימת מקומות מחבוא של אוצרות כסף וזהב.

9) א. 4. ב. הכותב בחר לכתוב את המשפט כדי ליצור אווירה קלילה של קרבה לקוראים. כתיבה הומוריסטית מסוג זה, שומרת על הקטע כמעניין ומותאם יותר לקוראים צעירים נוסף על העובדה שהיא מגרה אותם להמשיך לקרוא.

10) תשובה נכונה היא תשובה שיש בה רכיב של סקרנות ועניין עבור הקוראים.

תשובות אפשריות: "הגילוי המופלא של רועה הצאן", "אוצר נדיר אי שם במערה", "המגילות הנסתרות".

11) מיוצר, הוכנסו, נרכשו, נערכו, נמצאו. 12) בהצלחה. 13) 2, 3. 14) תשובה פתוחה.